

УДК 636.234.1.082.4.061.034

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД У ВІДНОВЛЕНІ ВИСОКОПРОДУКТИВНОГО МОЛОЧНОГО СТАДА

Веліканова В.С. к. с.-г. н, доцент

Зандарян В.А. к. с.-г. н, доцент

Каряка В. В., ст. викладач

Харківська державна зооветеринарна академія, м. Харків

Анотація. Зроблена спроба систематизації підходів у відновленні на прикладі конкретного високопродуктивного стада вітчизняних порід.

Ключові слова: порода, українська червоно-ряба молочна, українська чорно-ряба молочна, ремонтні телиці, корови, молочна продуктивність, строк продуктивного використання, оптимальні умови годівлі та утримання.

Актуальність проблеми. Без високо розвинутого сільського господарства не може бути гармонійно розвинутої економіки країни. Тому рентабельність сільськогосподарського виробництва насамперед визначається правильним співвідношенням галузей рослинництва й тваринництва, а також вибором певних видів і порід сільськогосподарських тварин для розведення.

Висока продуктивність корів - необхідний, але не єдиний фактор конкурентоспроможності виробництва молока. Не менш значним є строк продуктивного використання корів, від якого залежать питома вага витрат, зв'язаних з відтворенням стада у розрахунку на 1 кг молока і рентабельність галузі. Розрахунки, які виконані спеціалістами ТОВ «РЦ Плинор» на основі інформаційної бази племінних господарств Ленінградської області по вибулим з стада тваринам показують, що з ростом продуктивності корів з 4010 кг до 6924 кг (за першою лактацією), строк продуктивного використання корів знизився з 34,16 до 3,20 лактацій, тобто 24,5 % [1,5].

Сучасна стратегія соціально-економічного розвитку України передбачає нарощування продуктивного потенціалу великої рогатої худоби з метою підвищення рентабельності виробництва молока.

Завдання дослідження. Галузь тваринництва - молочне скотарство, яке забезпечує населення цінними харчовими продуктами, надає сировину для легкої промисловості, в останнє десятиріччя опинилося у скрутному становищі. Для відновлення поголів'я до колишніх обсягів потребується тривалий час, тому вирішити проблему збільшення виробництва молока можна тільки за рахунок інтенсифікації галузі. Успішний розвиток молочного скотарства в Україні залежить від раціонального використання породних ресурсів великої рогатої худоби, прийнятої технології, рівня годівлі та професійності спеціалістів[3,4].

Матеріал і методи дослідження. В сучасній селекції молочної худоби в країнах з розвиненим молочним скотарством обов'язковим є вираження кінцевої мети у вигляді модельної тварини з бажаними параметрами, які тісно корелюють з продуктивністю, життєздатністю, тривалістю господарського використання і загальною прибутковістю[2].

Матеріалом для досліджень були дані зоотехнічного і племінного обліку та виробничої діяльності ТОВ «Бурат-Агро» з розведення великої рогатої худоби української чорно - та червоно-рябої молочних порід.

За останні 5 років в господарствах 100% забезпеченість кормами поголів'я великої рогатої худоби на рівень продуктивності, утримання реконструйованих приміщеннях з доїнням в молокопровод.

Проблеми зооінженерії та ветеринарної медицини

Результати дослідження. Сучасне стадо господарства представлено чистопородними коровами української червоно-рябої та української чорно-рябої порід, які оцінені вищими класами – 63,1 та 55,1% відповідно.

Значно змінюється молочна продуктивність корів з віком. За даними більшості досліджень приріст продуктивності з першої лактації до максимального надою складає приблизно 40-50%. Розподіл корів за кількістю отелень показаний у таблиці 1.

Таблиця 1

Показники	Всього, голів	В т.ч. за отеленнями							Середній вік		Переведено первісток в стадо
		1		2	3	4-5	6-7	8 і ст.	В отеленнях	При I отеленні, міс.	
		Всього	в т.ч. із закінч. лактаціями								
Українська червоно-ряба молочна порода											
Стадо корів, голів	122	22	22	21	54	25			2,8	26	29
Питома вага, %	100	18,0	18,0	17,2	44,3	20,5		-	-	-	-
Українська чорно-ряба молочна порода											
Стадо корів, голів	127	27	27	25	21	43	11	-	3,0	25	27-
Питома вага, %	100-	-	21,4-	19,6	16,5	33,8	8,7-	-	-	-	-

З таблиці 1 видно, що 35,2% корів у стаді молоді – з першим і другим отеленнями, але основу складають корови з трьома і більше отелень - 64,8% у червоно-рябих і 59% у чорно-рябих. Період виробничого використання корів складає 2,8 отелення, дещо вищі аналогічні показники у корів чорно-рябої породи, але тварини вибувають із стада перш ніж досягнуть своєї максимальної продуктивності.

Середній вік при першому отеленні – 25-26місяців, свідчить про досить непогане вирощування ремонтних телиць і своєчасне їх запліднення.

Рівень молочної продуктивності залежить від багатьох чинників. В кожній породі рівень молочної продуктивності корів у більшому ступені залежить від індивідуальних особливостей, зумовлених генотипом. В межах одного стада при раціональній годівлі частка високопродуктивних корів перевищує за надоєм низькопродуктивних в 3-4 рази,

Найбільш цінну частину стада становлять корови, від яких отримують високі надої з високим вмістом жиру у молоці. За останню закінчену лактацію питома вага корів, у яких надої сягали 5000кг і вище, а вміст жиру у молоці 3,8% і вище складала 39,7%.

Характеристика корів за молочною продуктивністю і живою масою показана у таблиці 2.

Молочна продуктивність і жива маса корів за останню закінчену лактацію

Показники	Усього голів	Надій, кг	Вміст та кількість		Жива маса, кг	
			Молочного жиру			
			%	кг		
Українська червоно-ряба молочна						
У середньому щодо стада	122	5346	3,58	191	553	
За лактаціями	Перша	29	4091	3,54	145	498
	Друга	36	5497	3,6	198	554
	Третя і старше	57	5889	3,64	214	598
Українська чорно-ряба молочна						
У середньому щодо стада	127	5052	3,62	183	608	
За лактаціями	Перша	37	4057	3,67	149	595
	Друга	25	5414	3,62	196	594
	Третя і старше	65	5479	3,61	198	620

Із таблиці 2 видно, що молочна продуктивність первісток української червоно-рябої породи складає 69,5 % від надою повновікових корів, але вміст жиру (3,54-3,64%) нижче вимог стандарту породи, а молочна продуктивність корів української чорно-рябої породи за першу лактацію – 74,0% від повновікових, з вмістом жиру на рівні стандарту породи - (3,61-3,67%).

В стаді обох порід налічується більше 10,4% корів з надоєм 6000-8000 кг молока за другу-четверту лактації.

Рівень відтворення є визначальним показником стану селекційно-племінної роботи з породою і окремим стадом.

Корів в господарстві осіменяють штучно, спермою лінійних бугаїв. На одне плідне осіменіння використовується в середньому 3,5-4 спермодози, вихід телят коливається на рівні 86-92% на 100 корів і нетелей.

Важливість і актуальність науково обґрунтованого підходу до питань вирощування ремонтного молодняка пояснюється тим, що реалізація потенціалу продуктивності, добрий стан здоров'я, відтворна здатність, тривале використання тварин можливі тільки за умов нормального їх росту і розвитку.

Від живої маси телиць залежить майбутня продуктивність корів. Вона є показником нормального росту і розвитку тварин, за яким визначається якість вирощування. Отримання високопродуктивних корів неможливе без стабільних приростів та збільшення відповідно живої маси по періодам таблиця 3.

Показники живої маси телиць

Показники	2009р	2010р	2011р	2011 в % до 2009
Українська червоно-ряба				
Жива маса телиць у віці 6 місяців	169	172	175	103,5
Жива маса телиць у віці 12 місяців	315	320	323	102,5
Жива маса телиць у віці 18 місяців	386	385	390	101
Середньодобовий приріст живої маси телиць до 18-місячного віку, г	700	750	750	107,1
Українська чорно-ряба				
Жива маса телиць у віці 6 місяців	168	170	172	102,3
Жива маса телиць у віці 12 місяців	295	306	312	105,7
Жива маса телиць у віці 18 місяців	379	388	390	102,9
Середньодобовий приріст живої маси телиць до 18-місячного віку, г	536	572	657	122,6

Аналіз даних таблиці 3 показує що середньодобові прирости живої маси телиць української червоно-рябої породи виросли на 7,1%, а середньодобові прирости живої маси телиць української чорно-рябої породи - на 22,6%, відповідно. Вирощування телиць в господарстві відбувається на рівні вимог стандарту період, що дозволяє осіменяти їх у віці 16-17 місяців.

Висновки

На прикладі господарства ТОВ «Бурат-Агро» показано, що завдяки наполегливій, послідовній праці - реконструкція приміщень, 100% забезпечення кормами поголів'я великої рогатої худоби, цілеспрямоване вирощування ремонтних телиць та осіменіння їх спермою лінійних бугаїв-плідників української червоно- та чорно-рябої молочної порід можливо відновити високопродуктивне стадо вітчизняних порід - на рівні 5000-6000 кг молока.

Література

1. Тюренкова Е.Н. Влияние различных факторо на еконмическую эффективность молочного животноводства: методические рекомендации / Тюренкова Е.Н. - СПб.: АМА НЗ РФ, 2008. – С. 2-8.
2. Буркат В.П. Програми селекції порід / Буркат В.П., Мельник Ю.Ф., Єфименко М.Я. // Розведення і генетика тварин. – 2003. - № 37.– С. 3-21.
3. Быданцева Е. Зависимость продуктивного долголетия от генетических факторов / Быданцева Е., Кавардакова О. // Молочное и мясное скотоводство – 2012. - № 3. - С.17-18.
4. Башенко М. Відтворна здатність і продуктивне довголіття української чорно- та червоно-рябої молочної худоби / Башенко М., Гончар О., Сотніченко Ю. // Тваринництво України. – 2012. - № 7. – С. 12-17.
5. Суровцев В. Повышение эффективности молочного скотоводства путем увеличения срока продуктивного использования коров / Суровцев В., Никулина Ю. // Молочное и мясное скотоводство – 2012. - №3. - С.14-16.

**СИСТЕМНЫЙ ПОДХОД К ВОССТАНОВЛЕНИЮ ВЫСОКОПРОДУКТИВНОГО
МОЛОЧНОГО СТАДА**

Великанова В.С. к. с.-х. н, доцент

Зандарян В.А. к. с.-х. н, доцент

Каряка В. В., ст. препод.

Харьковская государственная зооветеринарная академия

Аннотация. Сделана попытка систематизации подходов к восстановлению на примере высокопродуктивного молочного стада отечественных пород.

Ключевые слова: порода, украинская красно-пестрая молочная, украинская черно-пестрая молочная, ремонтные телки, коровы, молочная продуктивность, срок продуктивного использования, оптимальные условия кормления и содержания

SYSTEMIK APPROACH TO REPLACEMENT OF HIGHLY-PRODUCTIVE DAIRY HERD

Vielikanova V.S., cand. of agric. science. reader

Zandaryan V.O., cand. of agric. science. reader

Karayka V. V. sen. ins.

Kharkiv State Zooveterinary Academy

Summary. The try has been made to systematise key approaches to herd replacement and the replacement of the definite highly productive dairy herd was taken as an example.

Key words: breed, Ukrainian Red and White dairy breed, Ukrainian Black and White, dairy breed, replacement heifers, cows, dairy productivity, period of productivity use, optimal conditions of feeding and keeping.